

Téma: Trvale udržitelný rozvoj

Autor:	Mgr. Lenka Jorová
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.1072
Ročník:	2.
Obor vzdělávání:	Cestovní ruch
Vzdělávací oblast:	Přírodovědné vzdělávání
Tematická oblast:	Člověk a životní prostředí
Vytvořeno dne:	listopad 2012
Anotace:	Žáci charakterizují trvale udržitelný rozvoj jako nutnost k udržení planety ve stavu, který zajistí život nám i dalším generacím, uvádí principy a zásady TUR, jeho jednotlivé oblasti. V prezentaci se žáci seznámí s různými definicemi TUR, se Strategickým rámcem udržitelného rozvoje v ČR. V prezentaci jsou doplňující úkoly rozšiřující získané poznatky.

Trvale udržitelný rozvoj

- Podle OSN (1987)
  - *„jde o takový rozvoj, který zajistí potřeby současných generací, aniž by bylo ohroženo splnění potřeb generací dalších, a aniž by se dělo na úkor jiných národů“*
- Podle Evropského parlamentu
  - *„jedná se o zlepšování životní úrovně a blahobytu lidí v mezích kapacity ekosystémů při zachování přírodních hodnot a biologické rozmanitosti pro současné a příští generace“*
- Podle zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
  - *„jde o takový rozvoj, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů“*

Trvale udržitelný rozvoj - historie

- Římský klub
  - založen roku 1968
  - sdružení provádějící výzkumy, které uvažují o problému vývoje světa jako celku
  - r. 1972 vydávají zprávu s výsledky vývoje lidské populace, o využívání přírodních zdrojů do roku 2010, s informacemi, že během 21. století dojde k brutálnímu populačnímu pádu v důsledku znečištění, degradace půdy, vyčerpání energetických zdrojů – vydáno knižně pod názvem *Meze růstu*

Trvale udržitelný rozvoj - historie

- Konference OSN (1972) na téma ŽP – myšlenka nutnosti ekologicky přijatelného rozvoje
- 1987 – stanovena definice trvale udržitelného rozvoje
- 1992 – Summit Země v Riu de Janieru – termín TUR přešel do širšího povědomí
- 1992 – Římský klub vydává knihu *Překročení mezí* s aktualizovanými informacemi, předpokládá se významný pokles životní úrovně spojený s vyčerpáním zdrojů a silným znečištěním
- 2002 Summit Země v Johannesburgu dohoda potvrzující zájem o zachování přírodních zdrojů a planetární biodiverzity

Trvale udržitelný rozvoj

- Někdy udržitelný rozvoj
- Výchozí zásada ekologického hospodaření
- Alternativní vývoj společnosti oproti dominující industriální ekonomice
- Odráží limity hospodářského vývoje
- Prosazuje uvedení hospodářského a společenského vývoje do souladu s kapacitami ekosystémů
- Základní principy TUR obsahuje dokument Agenda 21

Trvale udržitelný rozvoj

- *„Udržitelný rozvoj je takový rozvoj, který naplňuje potřeby přítomných generací, aniž by ohrozil schopnost naplňovat je i generacím budoucím.“ (Světová komise pro životní prostředí a rozvoj (WCED))*
- Jak byste charakterizovali potřeby přítomné generace?
- Porovnejte potřeby lidí v nejchudších částech světa a Vašimi a s lidmi z nejbohatších států.

Trvale udržitelný rozvoj podle WCED

- Potřebami se myslí základní potřeby nejchudších obyvatel planety
  - dostatečné množství jídla a pitné vody
  - odpovídající přístřeší
  - základní úroveň lékařských a vzdělávacích služeb
  - kvalitní životní prostředí
- Základní cíle:
  - trvalá ochrana genové rozmanitosti rostlinných a živočišných druhů
  - ochrana celých ekosystémů

Biologicky pestré prostředí je více odolné proti náhlé krizi a nese větší schopnost regenerace.

Trvale udržitelný rozvoj

*„Nedědíme Zemi po našich předcích,
nýbrž si ji vypůjčujeme od našich dětí.“*

(Antione de Saint-Exupéry)

Trvale udržitelný rozvoj

- Podmínkou rozvoje je zachování možnosti rozvoje
- Udržuje rovnováhu mezi:
  - 3 základními oblastmi našeho života
    - ekologická
    - ekonomická
    - sociální
  - zeměmi
  - různými společenskými skupinami
  - dneškem a budoucností

3 pilíře TUR

- Ekonomický
  - zvýšení materiální úrovně
- Environmentální
  - ochrana složek ŽP, biologické rozmanitosti, postupné zlepšování životních podmínek
- Sociální
  - zmírnění a odstranění chudoby, zachování kulturní rozmanitosti, odstranění národnostních konfliktů

Cesty k dosažení TUR

- Zvýšení recyklace surovin a omezení čerpání nových
- Zvýšení účinnosti průmyslových a energetických technologií, omezení plýtvání, vyšlechtění výnosných plodin
- Snížení spotřeby energie, zejména fosilních paliv, jejich nahrazení obnovitelnými zdroji
- Zvýšení využívání přírodních nebo méně škodlivých materiálů a látek rozložitelných přírodními procesy
- Předávání nových a šetrných technologií rozvojovým zemím
- Využívání hromadné dopravy na úkor osobní
- Plánování rodiny v rozvojových zemích
- Změna způsobů spotřeby zboží a skladby potravy
- Omezení výroby předmětů na jedno použití
- Minimalizace plýtvání potravinami
- Snížení osobní spotřeby luxusních výrobků náročných na zátěž prostředí
- Informování o dopadech lidské činnosti na prostředí (EVVO)

Trvale udržitelný rozvoj v ČR

- Rada vlády pro udržitelný rozvoj
  - poradní, iniciační a koordinační orgán vlády ČR
  - připravuje, řídí, sleduje a vyhodnocuje strategické plány v činnosti státu
  - navrhuje opatření ke sladění dlouhodobých záměrů a cílů se střednědobými a krátkodobými v souladu s principy TUR
  - vznikla v roce 2003
  - vydává zprávy s cílem zmapovat, zda se daří nastavené cíle plnit, informuje politiky a veřejnost o stavu a vývoji ČR v oblasti TUR

Strategický rámec udržitelného rozvoje České republiky

- Vydáván MŽP ČR
- První strategie schválena v roce 2004
- Aktuální platí od 11. ledna 2010
- Obsahuje i závazky k EU, OECD i OSN
- Určuje dlouhodobé cíle pro 3 základní oblasti vývoje (ekonomická, ekologická a sociální)

5 prioritních os SRUR ČR

- Společnost, člověk a zdraví
  - přizpůsobit politiku a služby demografickému vývoji
  - zlepšování podmínek pro zdravý život
  - zlepšování životního stylu a zdravotního stavu populace
  - podpora mezigeneračního a rodinného soužití
- Ekonomika a inovace
  - rozvoj lidských zdrojů, podpora vzdělání, výchovy a výzkumu
  - zajištění energetické bezpečnosti, zvýšení energetické efektivity
  - podpora dynamiky národní ekonomiky
  - posilování konkurenceschopnosti

5 prioritních os SRUR ČR

- Rozvoj území
  - zvyšování kvality života
  - upevňování územní soudržnosti
  - prosazovat strategické územní plánování
- Krajina, ekosystém, biodiverzita
  - odpovědné hospodaření v zemědělství a lesnictví
  - ochrana krajiny
  - adaptace na změny klimatu
- Stabilní bezpečná společnost
  - posilování sociální stability a soudržnosti
  - kvalitní veřejná správa a rozvoj občanského sektoru
  - zvyšování připravenosti ke zvládnutí dopadů globálních a jiných bezpečnostních hrozeb a rizik
  - posilování mezinárodních vazeb

Úkoly

- Vyhledejte Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR, nahlédněte do něj a zjistěte, jaké principy zavádění TUR zahrnuje.
- Vyhledejte na webu nějaký článek z poslední doby vztahující se k tématu trvale udržitelného rozvoje
- Vyhledejte, co je Agenda 21.

Úkoly - řešení

- SRUR ČR je ke stažení na webu Ministerstva životního prostředí České republiky www.mzp.cz
- Agenda 21
  - programový dokument OSN přijat na konferenci v r. 1992 v Rio de Janieru
  - rozdělen do 4 oblastí
    - společenská a ekonomická (chudoba, zdraví, demografie)
    - ochrana a správa přírodních zdrojů (atmosféra, deštné pralesy, oceány, biodiverzita, radioaktivní odpad)
    - posilování role skupin (ženská hnutí, ochrana dětí, dělníci a zemědělci rozvojových států)
    - realizace (financování projektů, právo, informace pro veřejnost)

Shrnutí - PAMATUJ !

- TUR = rozvoj respektující možnosti planety a zachovávající možnost kvalitního života pro současné i budoucí generace
- Poprvé definován roku 1987
- 3 pilíře TUR:
  - environmentální – ochrana ŽP a rozmanitosti
  - ekonomický – zvýšení životní úrovně
  - sociální – odstranění chudoby, odstranění konfliktů
- Cesty k TUR:
  - recyklace surovin, omezení čerpání nových
  - snížení spotřeby energie
  - předávání ekologických a šetrných technologií rozvojovým zemím
  - omezení předmětů na jednou použití

Použité zkratky

- ČR – Česká republika
- EVVO – environmentální vzdělávání, výchova a osvěta
- EU – Evropská unie
- MŽP – Ministerstvo životního prostředí
- OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci nebo rozvoj
- OSN – Organizace spojených národů
- SRUR ČR – Strategický rámec udržitelného rozvoje v České republice
- TUR – trvale udržitelný rozvoj
- WCED – Světová komise pro životní prostředí a rozvoj
- ŽP – životní prostředí

Použité zdroje

1. Agenda 21. *Wikipedia: Otevřená encyklopedie* [online]. 2012 [cit. 2012-11-24]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Agenda_21
2. BRANIŠ, M. *Základy ekologie a ochrany životního*. 3. vydání. Praha: Informatorium, 2004. ISBN 80-7333-024-5.
3. *Ministerstvo životního prostředí* [online]. 2008-2012 [cit. 2012-11-18]. Dostupné z: <http://www.mzp.cz/>
4. MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Strategický rámec udržitelného rozvoj České republiky* [online]. 2010 [cit. 2012-11-18]. ISBN 978-80-7212-536-4. Dostupné z: [http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategie_udrzitelneho_rozvoje/\\$FILE/KM-SRUR_CZ-20100602.pdf](http://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/strategie_udrzitelneho_rozvoje/$FILE/KM-SRUR_CZ-20100602.pdf)
5. ŠLÉGL, J. a kol. *Ekologie a ochrana životního prostředí*. 1. vydání. Praha: Fortuna, 2002. ISBN 80-7168-828-2.
6. Udržitelný rozvoj. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie* [online]. 2012 [cit. 2012-11-18]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Udr%C5%BEiteln%C3%BD_rozvoj

Vzhledem k autorským zákonům neobsahuje prezentace obrázky. Pro využití ve výuce doporučuji pro zpestření obrázky doplnit.